

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Dedukce v detektivní literatuře: Sherlock Holmes a
Hercule Poirot**

Žaneta Pavlovičová

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

**Dedukce v detektivní literatuře: Sherlock Holmes a
Hercule Poirot**

Žaneta Pavlovičová

Vedoucí práce:

Mgr. Ludmila Dostálová, Ph.D.,

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Ludmile Dostálové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

1. Úvod	1
2. Teoretická část	2
2.1. Dedukce v logice	2
2.1.1. Co je logika.....	2
2.1.2. Dedukce.....	4
2.1.3. Vyplývání a dokazování.....	4
2.1.4. Odvozovací pravidla.....	5
2.2. Sir Arthur Conan Doyle	7
2.3. Sherlock Holmes a metoda dedukce	8
2.3.1. Sherlock Holmes.....	8
2.3.2. Holmesova metoda.....	8
2.4. Agatha Christie	11
2.5. Hercule Poirot a metoda dedukce	12
2.5.1. Hercule Poirot.....	12
2.5.2. Poirotova metoda.....	12
2.6. Porovnání obou metod	14
3. Praktická část	15
3.1. Příklady dedukce - Sherlock Holmes	15
3.2. Příklady dedukce - Hercule Poirot	27
4. Závěr	39
5. Seznam použité literatury	41
6. Resumé	43

1. Úvod

Téma mé bakalářské práce nese název: *Dedukce v detektivní literatuře: Sherlock Holmes a Hercule Poirot*. Jak už název napovídá, budeme se zde zabývat deduktivní metodou obou světoznámých detektivů – Sherlocka Holmese a Hercula Poirota. V této práci se budu zaměřovat konkrétněji na jejich metody vyšetřování a podrobovat je analýze.

Teoretický oddíl je rozdělen na šest částí. V první části si vysvětlujeme, co znamená pojem logika nebo dedukce. Každý si pod těmito pojmy představí něco jiného. Logiku a dedukci používáme v každodenním životě. My si však tyto pojmy vysvětlujeme na základě odborné literatury. Kapitola obsahuje také pravidla, kterými se v oblasti logiky a dedukce řídíme. Části druhá a čtvrtá nám přibližují životy spisovatelů sira Arthura Conana Doylea a Agathy Christie, jejichž hlavními postavami se v práci zabýváme. Ve třetí části si představíme již samotného Sherlocka Holmese a převážně jeho deduktivní metodu, kterou si přiblížíme i na dvou ukázkách. Předmětem páté části je druhý, již zmíněný detektiv, Hercule Poirot, a opět si přibližujeme jak detektiva samotného, tak i jeho metodu vyšetřování, která je také znázorněna na dvou úryvcích z knih. Poslední šestá část je věnována porovnání obou velkých detektivů a jejich metod.

V praktickém oddíle jsem se věnovala rozboru konkrétních úryvků. Každý úryvek z vybraného příběhu jsem analyticky rozebrala. V této části můžeme vidět, jak oba slavní detektivové, Sherlock Holmes, kterému pomáhá doktor Watson, a Hercule Poirot, jehož pomocníkem je kapitán Hastings, řeší své případy a můžeme tedy blíže porozumět jejich myšlenkovým pochodům.

V závěru si pak osvětlíme, zda metoda obou velikánů je či není metodou dedukce ve správném smyslu logiky.

2. Teoretická část

2.1. Dedukce v logice

2.1.1. Co je logika

Logika pochází z řeckého slova *logos*, které znamená myšlení, jazyk nebo také slovo či argument.¹ V běžném životě se logikou často řídíme, například když tvrdíme o nějakém výroku, že je logický či nelogický. Logikou se také řídíme při hodnocení chování lidí v určitých situacích nebo při rozhodování o daném problému. Nejblíže původnímu významu jak byla logika používána dříve, je užití v případě správné či nesprávné argumentace. Za předmět logiky tak můžeme považovat určitá tvrzení a také jednotlivé vztahy mezi nimi. Jejich rozbořením poté dospějeme k závěru, který z daných tvrzení vyplývá. Základní součástí je logika formální, která má za cíl dojít k pravdivému závěru, pokud se opírá o pravdivé premisy. Formální logiku můžeme nazývat i logikou deduktivní. Jejimi částmi jsou logika pojmů, výroková logika a logika relací.

Argumenty se používají v případě, že chceme potvrdit nebo vyvrátit určité tvrzení. Každý argument má své části, nebo také výroky, či premisy. Výroky jsou seřazeny tak, že vždy jeden vyplývá z ostatních a stává se tedy závěrem dané argumentace.

Argument v logickém smyslu je tedy posloupnost výroků, které stojí v takovém vzájemném vztahu, že jeden z nich (závěr) je ostatními (předpoklady) odůvodněn, to znamená, že jeden z výroků z ostatních vyplývá.

Každý člověk je smrtelný.

Sokrates je člověk.

Sokrates je smrtelný.²

¹ SZYMANEK, Krzysztof: *Umění argumentace – terminologický slovník*. 1. vyd. Olomouc. 2003. ISBN: 80-244-0699-3. s. 181

² SOUSEDÍK, Prokop: *Logika pro studenty humanitních obor*. 1. Vyd. Praha : Vyšehrad. 1999. ISBN: 978-80-7021-306-X. s. 15

V našem případě zde máme tři výroky. První dva jsou premisy a třetí výrok je závěr. Argument je považován za správný, pokud závěr vyplývá z premis. Na základě výše uvedených premis můžeme dojít k závěru, že je Sokrates smrtelný, tedy celý úsudek je správný.

Pojmem úsudek je brán proces, který je složen z premis a závěru. Závěr je pak odvozen z jeho premis. Pomocí úsudku si ověříme pravdivost daného výroku. Pokud jsou premisy platné, musí být platný i jejich závěr. Není tedy možné, aby vyplýval platný závěr z nepravdivých premis. Ukážeme si to na následujícím příkladě.

I. Premisa: Jestliže venku prší, pak zmoknu.

II. Premisa: Venku prší.

Závěr: Zmoknu.

V příkladu máme dány dvě premisy. Pravdivost premis si ověřím tak, že se podívám z okna. Pokud venku prší, mohu považovat premisu za pravdivou. Z toho tedy logicky vyplývá, že pokud jsou pravdivé, v našem případě obě dvě premisy, musí být pravdivý i závěr. „*Jestliže nějaké tvrzení je dokazatelné na základě libovolných pravdivých předpokladů, pak je pravdivé.*“³

Vezmeme-li si výše uvedený příklad, můžeme ho pomocí odvozovacích pravidel převést do jazyka logiky, jelikož se odvozování řídí pomocí syntaktických pravidel. Dané tvrzení, tedy jeho premisy, převedeme na písmena. Musíme tedy odhlédnout od významu, který věta nese a nahradit ji písmenem v rámci logické formy.

$p \rightarrow q$

p _____

q

³ SZYMANEK, Krzysztof: *Umění argumentace – terminologický slovník*. 1. vyd. Olomouc. 2003. ISBN: 80-244-0699-3. s. 115

2.1.2. Dedukce

Dedukce je z latinského *deductio*, což v přeneseném významu znamená usuzování nebo také odvozování.⁴ Tento pojem bude klíčový pro naši celou práci. Dedukcí bychom mohli označit za metodu zkoumání, jejíž hlavním cílem je z předpokladů (premis), které máme k dispozici, vyvodit jistý nový závěr, který neznáme nebo nám není zcela znám a potřebujeme si ho tedy ověřit. Pomocí deduktivní metody můžeme spolehlivě dospět ke správnému a neomylnému řešení a to i v případě, že se vyskytují určité nejasnosti. Celý problém analyticky rozložíme do jazyka logiky a užijeme soubor pravidel, kterými se metoda dedukce řídí.

2.1.3. Vyplývání a dokazování

Mezi premisami a závěrem se odehrává vztah, který se nazývá vyplývání. Definice vyplývání zní takto: *Závěr vyplývá z premis tehdy a jen tehdy, jestliže není možné, aby byly premisy pravdivé a závěr nepravdivý.*⁵ Pokud jsou tedy pravdivé premisy, musí být pravdivý i závěr. Je-li závěr nepravdivý, pak je tedy nepravdivá i některá z uvedených premis.⁶

K ověření, zda jsou premisy pravdivé či nikoliv, musíme znát kontext, ze kterého byly odvozeny nebo jsme schopni, si je nějakým způsobem ověřit. Pokud jedna z premis například tvrdí, že venku prší, ověříme si ji jednoduše, že se půjdeme podívat z okna. Jsou-li všechny premisy pravdivé, vyplývá tedy, že bude pravdivý i závěr. Premisy tak musí odpovídat části skutečnosti, kterou popisují a hledí na význam. Vyplývání se tedy řídí základy sémantiky.⁷ Tvrzení vyplývá z množiny dalších tvrzení. Toto tvrzení musí být pravdivé, protože není možné, aby z množiny pravdivých tvrzení, vyplývalo tvrzení nepravdivé.

⁴ SZYMANEK, Krzysztof: *Umění argumentace – terminologický slovník*. 1. vyd. Olomouc. 2003. ISBN: 80-244-0699-3. s. 83

⁵ SOUSEDÍK, Prokop: *Logika pro studenty humanitních obor*. 1. Vyd. Praha : Vyšehrad. 1999. ISBN: 978-80-7021-306-X. s. 28-29

⁶ Tamtéž. s. 28

⁷ KOLÁŘ, Petr: *Argumenty filosofické logiky*. 1. Vyd. Praha : Filosofia. 1999. ISBN: 80-7007-121-4. s.

Dokazování pravdivosti závěru je řízeno na základě syntaktických pravidel.⁸ Tedy pravidel, která se zaměřují na vztahy mezi premisami. Tyto vztahy jsou chápány pouze ve strukturální rovině. Význam premis zde nehraje tak velkou roli, jako je tomu u vyplývání. Pokud je argument dokazatelný syntakticky, je zároveň považován za platný. Syntaktická pravidla se zabývají pouze výrazy, nikoli už významem. Úkolem dokazování je, aby se syntaktické znaky daly převést na znaky jiné, pomocí symbolických pravidel a danému výrazu se nezměnila původní pravdivostní hodnota.

Jestliže se budeme snažit oba vztahy shrnout a porovnat, u vztahu vyplývání musíme znát pravdivost výroků. Bez této znalosti nejsme schopni zcela dospět ke správnému a pravdivému závěru. Vezmeme-li si však vztah dokazování, tato znalost výroků už není zcela nutná a řídíme se pouze strukturálními hodnotami a symboly.

2.1.4. Odvozovací pravidla

Logický kalkul

Logický kalkul obsahuje pravidla odvozování, díky kterým se řídíme, a pomáhají nám dospět k pravdivému závěru. V této práci si stanovíme tato čtyři základní pravidla: Modus ponens, modus tollens, zavedení konjunkce a odvozování po případech.

1. Modus ponens

Jestliže výsledek implikace první premisy vyjde pravda a je pravdivý i první člen této funkce (p), výsledné řešení nemůže být jiné, než pravda (1).

$p \rightarrow q$

p _____

q

⁸ KOLÁŘ, Petr: *Argumenty filosofické logiky*. 1. Vyd. Praha : Filosofia. 1994. ISBN: 80-7007-121-4. s. 34

Příklad:

$p \rightarrow q$ Jestliže má pomocník umazaná kolena, pak kope tunel.
 p Pomocník má umazaná kolena.
 q Kope tunel.

2. Modus tollens

V případě modu tollens je situace jiná. Pokud výsledek implikace je pravda a druhý člen funkce (q) nepravda, závěr musí být vždy nepravda (0).

$p \rightarrow q$
 $\neg q$
 $\neg p$

Příklad:

$p \rightarrow q$ Jestliže má pomocník umazaná kolena, pak kope tunel.
 $\neg q$ Nekope tunel.
 $\neg p$ Pomocník nemá umazaná kolena.

3. Zavedení konjunkce

Máme-li dány dvě nebo i více premis, které mají pravdivostní hodnotu pravda (1), pak se všechny tyto premisy sloučí pomocí konjunkce, jejíž výsledná hodnota bude též pravda (1). Sloučení pomocí konjunkce znamená, že můžeme mezi jednotlivé premisy dosadit spojku „a“ (\wedge).

p
 q
 $p \wedge q$

Příklad:

p Klient šnupe tabák.
 q Je zednářem.
 $p \wedge q$ Klient šnupe tabák a je zednářem.

4. Odvozování po případech

Odvozování po případech vychází z disjunkce. U konjunkce platí, že jsou pravdivé oba jeho členy, zato u disjunkce je pravdivý pouze jeden z nich. Jelikož nevíme, který z nich to je, musíme jeden vyloučit, abychom došli k závěru. Disjunkce se vyznačuje spojkou „nebo“ (\vee).

$p \vee q$
 $\neg p$
 q

Příklad:

$p \vee q$ Buď proběhne zločin v domě, jelikož v něm žijí ženy, nebo mimo něj.
 $\neg p$ V domě žádné ženy nežijí.
 q Zločin proběhne mimo něj.

2.2. Sir Arthur Conan Doyle

Arthur Conan Doyle se narodil ve Velké Británii. Konkrétně 22. května 1859 v Edinburghu a zemřel 7. července 1930. Vystudoval edinburskou univerzitu, kde nasbíral nápady na sepsání právě slavného Sherlocka Holmesa. Na tento nápad ho prý přivedl tamější profesor, doktor Joseph Bell, který diagnostikoval právě díky dedukční metodě. Arthur Conan Doyle se o tuto metodu začal zajímat a trávit s profesorem více času. Profesor mu předával své znalosti, které se týkaly pozorování, dedukce a následné

diagnostiky. Stal se tedy jistou předlohou a inspirací pro již zmiňovaného detektiva Sherlocka Holmese.⁹

Po vystudování univerzity si otevřel vlastní ordinaci v Southsea. Právě tato ordinace, můžeme říci, byla základním místem jeho tvorby, jelikož své příběhy psal právě tam, v době, kdy čekal na pacienty. Sláva jeho příběhů mu občas přinesla i účast na opravdových případech, když byl volán na pomoc jakožto detektiv. Postava Sherlocka Holmese se dostala natolik do podvědomí čtenářů po celém světě, že jakmile byl v příběhu - *Poslední případ* zabit, vznesla se obrovská vlna protestů, která donutila Conana Doylea opět Sherlocka Holmese vzkřísit a to v povídce – *Prázdný dům*.¹⁰

2.3. Sherlock Holmes a metoda dedukce

2.3.1. Sherlock Holmes

Sherlock Holmes bydlí v ulici Baker Street v Londýně. Pronajímá si byt u paní Hudsonové. Převážně na většině jeho případů s ním spolupracuje doktor John Watson, který s ním i do své svatby bydlí. Holmes obvykle nosí na hlavě tvídovou anglickou čepici a dlouhý tmavý plášť. V jedné ruce zpravidla nosí lupu a v ruce druhé svírá svojí oblíbenou dýmku. Jeho chování je chování pravého gentlemana. Občas se však chová místy neomaleně a až přehnaně upřímně. Až na pár příběhů jsou všechny psány rukou z pohledu právě doktora Watsona, který nám dění kolem a samotné příběhy popisuje. Konkrétně v díle

2.3.2. Holmesova metoda

Pokud se jedná o jeho metodu vyšetřování, zařadila bych ho mezi aktivní detektivy. Velmi rád se honí za stopami a převléká se do různých kostýmů, aby se dozvěděl co nejvíce informací. Například se jednou převlékl za nezaměstnaného vozku

⁹ DOYLE, Arthur Conan: *Dobrodružství Sherlocka Holmese*. Brno : Jota, s. r. o. 1997. ISBN: 80-7217-028-7. s. 260 - 261

¹⁰ DOYLE, Arthur Conan: *Dobrodružství Sherlocka Holmese*. Brno : Jota, s. r. o. 1997. ISBN: 80-7217-028-7. s. 260-261

a pomáhal podkoním hřebelcovat koně. Podkoní mu pověděli důležité informace k případu. Watson mu je nápomocný v řešení případů, občas ale svému příteli zcela nevěří, že je jeho mínění správné. Stopy hledá Sherlock Holmes pokud možno sám, na vlastní oči a přesvědčuje se o jejich důvěryhodnosti.

Přibližme si jeho metodu na ukázce, kde si doktor Wilson přečte v novinách článek, který ho pobouří. Netuší však, že článek psal sám Sherlock Holmes.

„Článek vzbudil mou pozornost pozoruhodnou směsicí přemoudřelosti i nesmyslnosti. Úsudky článku zdály se mi míti podklad dosti silný, a byly dosti souvislé, avšak konečné závěry zdály se mi za vlasy přitaženy a přepiaty.

Pisatel troufal si poznati z okamžitého výrazu, jediného škubnutí svalů, aneb z jediného pohledu oka nejvnitřnější myšlenky člověka.

Klam, skrývání byly podle něho nemožný před tím, kdo byl vycvičen v pozorování a v analýze.

Závěry jeho byly tak neomylny, jako mnohá tvrzení Euclidova. Tak překvapujícími zdály se býti závěry tyto nezasvěceným, že nežli naučili se postupu, jakýmž on dospěl k závěrům těm, musili ho pokládati za čaroděje. Pisatel pravil:

„Z krůpěje vody může logicky usouditi člověk, běží-li o Atlantický oceán neb o Niagaru, aniž je viděl, aneb aniž je slyšel. Tak jest život velkým řetězem, a jeho povahu lze již poznati, známe-li jeden článek jeho. Jako jiná umění, vedu dedukční analýsy lze si osvojití jedině dlouhým a trpělivým studiem, ale život není dlouhým dost, by smrtelník dosáhl v nich nejvyšší dokonalosti. Dříve, nežli obrátí se zpytatel k morálním a duševním stránkám úkolu, kteréž skýtají největší nesnázi, nechť počne tím, že osvojí si jednodušší problémy, nechť setká-li se s některým jiným smrtelníkem, naučí se jediným pohledem poznávati život člověka toho, jeho zaměstnání neb povolání. Třeba zdál se býti výcvik takový chlapeckým, on zostrňuje pozorovací schopnosti, a naučí kam se dívati a na co se dívati. Z nehtů člověka, z rukávu jeho kabátu, z jeho bot, z kolenou jeho spodků z mozolů na jeho ukazováčku a palci, z jeho výrazu z límečku jeho košile – z každé z těchto věcí jasně lze objeviti povolání člověka. Že by pak povolání pozorovatel, spojil-li je všechny v jeden řetěz, chybil v úsudku svém, jest naprosto neuvěřitelné.“

„Jaký je to nevýslovný žvást!“ zvolal jsem, hodiv časopisem na stůl. „Nečetl jsem jakživ v životě takových duševních odpadků!“

„Co jest?“ tázal se Sherlock Holmes. „Ach, míním tento článek,“ děl jsem, usednuv ke snídani a ukázav lžičkou na časopis. „Vidím, že jste jej již četl, an jste ho zaškrtl. Nepopírám, že jest psán svižně. Zlobí mne však přece. Jest to zřejmě pouhé theoretisování nějakého lenocha, nějakého povaleče, jenž pohodlně sedí ve svém křesle a káže všechna hezká tato paradoxní učení v odloučenosti svojí pracovny. Praktického není v tom však za mák. Viděl bych ho rád vstrčeného do vozu III. třídy na podzemní naší dráze, a slyšeti co tomu říká, kdyby byl žádán, aby pověděl povolání svých spolucestujících. Vsadil bych tisíc proti jedné, že by toho nedovedl.“

Holmes odušil klidně:

„Prohrál byste. Článek ten psal jsem ostatně já sám.“¹¹

Jak jsme mohli z úryvku poznat, Sherlock Holmes má zvláštní nadání, že si nejen všimne sebemenšího detailu, který běžné lidské netréované oko přehlédne, a dokáže z něj vyčíst a vyvodit neuvěřitelná fakta. Jako například povolání, které dotyčný vykonává, jaké má zlozvyky a podobně. Názorně si to předvedeme na další ukázce, ve které přijde s prosbou o pomoc pan Jabez Wilson.

„Až na naprosto očividná fakta, že se náš klient živil nějakou domu manuální prací, že šňupe, je zednářem, byl kdysi v Číně a v poslední době se hodně zabýval psaním, na něm rovněž nic jiného nevidím.“

„Pro boha živého, jak jste to všechno poznal, pane Holmesi?“ zeptal se. „Odkud například víte, že jsem pracoval manuálně? Vždyť je to svatá pravda, začínal jsem jako tesař v loděnici.“

„Prozradily mi to vaše ruce, milý pane. Pravičku máte o dobré číslo větší, než levičku. Napracovala se až dost a máte na ní vyvinutější svaly.“

„Ale jak jste přišel na to šňupání a svobodné zednářství?“

„Nechci podceňovat vaši inteligenci a vysvětlovat vám, z čeho jsem to vyčetl, zvláště máte-li poněkud v rozporu s příslušnými pravidly svého spolku na klopě odznak s růžicí a kompasem.“

¹¹ DOYLE, Arthur Conan. *Mstítel (Studie v šarlatové)* [online]. Praha : Vilímek, 1907 [cit.2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/76/89/mstitel.pdf> . s.19-21

„Ovšem, samozřejmě, dočista jsem zapomněl. Ale jak jste přišel na to, že hodně píšou?“

„Čím jiným si mám vysvětlit, máte-li pravou manžetu do výšky pěti palců docela obléskanou a na levém rukávě ošoupané předloktí, jak si je pokládáte na stůl?“

„Ale co ta Čína?“

„Ryba, kterou máte vytetovanou těsně nad pravým zápěstím, odnikud jinud než z Číny pocházet nemůže. Trochu jsem studoval tetování, a dokonce jsem sám přispěl k literatuře o tomto předmětu. Zabarvit rybí ploutve tak jemně do růžova dokáží jedině v Číně. A když navíc vidím, jak máte k řetízku od hodinek zavěšenou čínskou minci, je mi vše ještě jasnější.“

Pan Jabez Wilson se z celého srdce zasmál. „U všech d'asů!“ řekl. „Já si už myslel, kdovínač moudrého jste nepřišel, ale teď vidím, že na tom přece jenom nic zvláštního není.“¹²

2.4. Agatha Christie

Agatha Christie, rozena Agatha Mary Clarissa Miller, se narodila 15. září 1890 v anglickém Torquay a zemřela dne 12. ledna 1976. Christie ve svém životopise popisuje svoji matku jako někoho, kdo vnímal svět jako drama a melodrama. Proto se už od malička v Agathě vyvíjel smysl pro intuici a vše vnímala ve větších barvách a živěji. Po matce také zdědila tvůrčí schopnosti a obrazotvornost. Její otec Frederick, vlastnil rozsáhlou knihovnu s všemožnými romány, kterými si Christie listovala a měla ráda, když jí je někdo předčítal.¹³

Matka jí velice často vyprávěla různé pohádky a příběhy, které si mnohdy sama vymýšlela. Co se týče Agathiny fantazie, tu rozvíjela její babička, která si nechávala předčítat příběhy z novin, které v nemalých případech obsahovaly popisy vražd a loupeží. Jelikož Christie vyrůstala sama, vymyslela si svůj vlastní imaginární svět, ve kterém žila a obsahoval až několik desítek postav a budov. Ve starším věku holdovala

¹² DOYLE, Arthur Conan: *Muž s dýmku a houslemi*. 1.vyd. Albatros. Praha. 1987. s. 11

¹³ NORMAN, Andrew: *Agatha Christie – dokončený portrét*. 1. vyd. Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček – Paseka. 2009. ISBN: 978-80-7185-954-3. s. 11-12

adrenalinu, nebezpečí a plánování akcí, které se pro ni staly jakousi drogou. Na zákon příliš nehleděla, a proto se pouštěla i do drobných zločinů. Vraždu však považovala za něco odpudivého, co by nikdy nedokázala uskutečnit a věnovala se mu pouze na stránkách svých románů.¹⁴

2.5. Hercule Poirot a metoda dedukce

2.5.1. Hercule Poirot

Hercule Poirot je původem z Belgie. Na tento fakt je hrdý, ale mnoho lidí si ho plete s Francouzem. Jeho společníkem je kapitán Arthur Hastings, který povětšinou nerozumí postupům, na které Poirot přišel díky svým šedým buňkám mozgovým. Hercule Poirot je menšího vzrůstu a na obličejí má dominantní černý knír, který má vždy pečlivě uhlazený a navoskovaný. Pečlivě upravené a dokonalé musí být i jeho oblečení, na čemž si neobyčejně zakládá.

2.5.2. Poirotova metoda

Poirot je méně aktivní než například Sherlock Holmes. Za stopami se nehoní a dokáže vyšetřit případ i ze svého obývacího pokoje. Jednoho dne se zotavoval z chřipky a nemohl tedy odjet na místo činu. Pověřil tedy kapitána Hastingse, aby mu vše, co uvidí a uslyší, zatelegrafoval. Případ tak zdárně vyřešil, aniž by musel opustit svůj dům. Někdy i kapitán Hastings, jak je tomu i u doktora Watsona v případě Sherlocka Holmese, si není zcela jist metodami a otázkami Hercula Poirota, ale jako věrný společník vždy vykoná, co se po něm žádá.

Jak se sám Hercule Poirot dívá na metody detektiva a jak popisuje metodu svou, se můžeme dozvědět z následující ukázky, která je vyňata z povídky *Únos ministerského předsedy*.

„Není to tak, jak by měl dobrý detektiv jednat, což? Vidím, co si myslíte. Detektiv by měl být plný energie, měl by pobíhat sem a tam. Měl by se vrhnout na

¹⁴ NORMAN, Andrew: *Agatha Christie – dokončený portrét*. 1. vyd. Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček – Paseka. 2009. ISBN: 978-80-7185-954-3. s. 17-23

zaprášenu cestu a pomocí lupy hledat otisky pneumatik. Měl by sbírat nedopalky cigaret a pohozené zápalky. Taková jest vaše představa, není-liž pravda?“

Vyzývavě se na nás zahleděl. „Avšak já – Hercule Poirot – vám pravím, že tak tomu není! Pravé stopy jsou uvnitř – tady!“ Poklepal si na čelo. „Vlastně jsem ani nepotřeboval odjíždět z Londýna. Bylo by zcela dostatečné, kdybych v klidu seděl ve svém křesle. Záleží pouze na malých šedých buňkách uvnitř hlavy. V odloučení a tichu vykonají svou práci, já pak požádám o mapu a prstem označím místo – takhle – a řeknu: ministerský předseda se nachází zde! A bude to! S metodičností a logikou dokážete cokoli! Tahle uspěchaná cesta do Francie byla chybou – jest to, jako když hraje dětskou hru na schovávanou. Avšak nyní, i když už by mohlo být pozdě, se pustím do práce tím správným způsobem, zevnitř. Poprosím vás o ticho, přátelé“¹⁵

Hercule Poirot, pokud možno, nastřádá co nejvíce informací, ze kterých si následně skládá příběh. Informace si pak dle důležitosti třídí a vytahuje si ty, které jsou důležité, i když se na první pohled nemusejí takové zdát.

„No tak. Voyons! Přece jeden fakt zapadá do druhého – takže pokračujeme. Nehodí se jeden k druhému? A merville! Dobrá! Postoupíme dále. A další malý fakt – také ne! Ach, to je podivné! Tady něco chybí – v řetězci chybí spojení. Zkoušíme. Pátráme. A ten malý podivný fakt, ten možná bezcenný detail, který se neshoduje s dalšími, položíme ho sem!“ Okázale pokynul rukou. „To je podstatné! To je ohromné!“

„A – no –“

„Ach!“ Poirot gestikuloval ukazováčkem tak divoce, že jsem před ním couvl. „Dejte si pozor! Tváří v tvář detektivovi, který říká: ‚To je nicotné – na tom nezáleží. To nebude souhlasit. Zapomenu na to.‘ Nepleťte se, záleží na všem.“¹⁶

¹⁵ CHRISTIE, Agatha: *Poirotova pátrání*. Praha: Euromedia Group. 2009. ISBN: 978-80-242-2387-2. s. 131

¹⁶ CHRISTIE, Agatha: *3x Hercule Poirot*. 2. vyd. Praha : Euromedia Group. 2010. ISBN: 978-80-242-2747-4. s. 32

2.6. Porovnání obou metod

Sherlock Holmes uvádí výsledky svých pozorování v průběhu celého případu. Odhaluje skryté a nepovšimnuté detaily, kterých by si nikdo nevšiml - za pochodu a v průběhu jeho pátrání. Možná za to může jeho společník doktor Watson, který se nechápavě táže svého přítele, jak došel k takovýmto závěrům a Sherlock Holmes mu pokaždé vše trpělivě vysvětlí. Do vyšetřování se pouští aktivně. Převléká se, pronásleduje a láká do pastí. Jeho síla je především ve vynikajícím pozorovacím talentu. Ze zdánlivě nicotných detailů si vydedukuje a odvodí překvapivá fakta vedoucí k pravdivým závěrům.

Co se týče Hercula Poirota, ten si své myšlenkové pochody nechává pro sebe a osvětluje je až na závěr případu. Jak je doktor Watson zvědavý a neustále se Holmese vyptává, v případě kapitána Hastingsse tomu tak není. I když nerozumí, proč tak Poirot koná, nebo jak k takovýmto závěrům dospěl, ví, že se vše v čas dozví a nechávané otázky si klade pouze ve své hlavě. Není mu jasné, proč se Poirot vyptává na všetečné otázky, které s případem zdánlivě nesouvisí. Opak je ale pravdou. Poirot veškeré případy řeší pouze ve své hlavě a čtenář si jen může domýšlet, jakým směrem se detektivovy myšlenky ubírají a k jakým závěrům asi dospěl. Spojuje a domýšlí informace, aby mu složily daný příběh a osvětlily celou událost.

3. Praktická část

3.1. Příklady - Sherlock Holmes

1. případ – Spolek ryšavců

Za Sherlockem Holmesem přijde pan Wilson, který potřebuje jeho pomoc. Pan Wilson zhruba před měsícem přijal nového pomocníka, který však nevyžadoval plný plat. Doslechl se od něj, že se uvolnilo jedno místo ve spolku ryšavců, kam přijímají jen zájemce se zrzavými vlasy. Jelikož pan Wilson zrzavé vlasy má, rozhodl se tuto nabídku zvážit a vyzkoušet, zda by ho nepřijali. V tomto spolku mu nabídli podezřele výhodnou, dobře placenou a časově nenáročnou práci. Po několika týdnech však spolek zavřeli a pan Wilson netuší, co se stalo a prosí tedy Sherlocka o vyšetření podivného spolku. Ukázalo se, že pomocníkovi jde celou dobu o banku, která sousedí s podnikem pana Wilsona, a chtěli ho jen vylákat z domu.

Ukázka

„Uveřejnili tedy inzerát, jeden darebák si obstaral na čas kancelář, druhý přemluvil zastavárnicka, aby se o práci ucházel, a společně si tak zajistili, že byl každé dopoledne mimo domov. Jakmile jsem slyšel, že pomocník pana Wilsona nastoupil za poloviční plat, bylo mi hned jasné, že musel mít silný motiv, proč o to místo stál.“

„Ale jak jste přišel na to, jaký to byl motiv?“

„Kdyby měl pan Wilson v domácnosti ženy, předpokládal bych pouhou nízkou intriku. Ta však nepřicházela v úvahu. Podnik je nevelký a v domě není také nic, co by vysvětlovalo tak pracné přípravy a výdaje, k jakým se odhodlali. Muselo jít tedy o něco mimo dům. Ale o co? Vzpomněl jsem si, jakou má pomocník zálibu ve fotografování a jak odbíhá, kdykoliv je to jen trochu možné, dolů do sklepa. Sklep! Jím končila celá zamotaná šaráda. Pak jsem se na záhadného pomocníka informoval a zjistil jsem, že mám co dělat s nejchladnokrevnějším a nejtroufalejším zločincem v Londýně. Prováděl cosi ve sklepě – cosi, co mu zabralo po celý měsíc řadu hodin denně. A opět – co to jen mohlo být? Nutně jsem dospěl k závěru, že si prohrabává tunel k nějaké jiné budově.“
... „Jistě vás překvapilo, když jsem udeřil holí o chodník. Chtěl jsem zjistit, vede-li sklep

*před budovou, nebo za ní. Vpředu nebyl. Pak jsem zazvonil, a jak jsem doufal, otevřel pomocník. Párkrát jsme se už střetli, ale nikdy jsme si nestáli tváří v tvář. Stejně jsem se mu skoro nepodíval do obličeje. Chtěl jsem vidět jeho kolena. Jistě jste si sám povšiml, jak je měl prošoupaná, zmačkaná a umazaná. Prozrazovala celé hodiny hrabání ve sklepě. Teď zbývalo jen zjistit, kam se to chtějí prohrabat. Zašel jsem za roh, shledal jsem, že pozemek našeho přítele sousedí s pobočkou City and Suburban Bank, a tušil jsem, že jsem u řešení svého problému.*¹⁷

Rozbor

I. Premisa: Pokud někdo pracuje za poloviční plat (p), musí k tomu mít k tomu nějaký motiv. (q)

II. Premisa: Pomocník pana Wilsona pracoval za poloviční plat. (p)

Závěr: Pomocník měl k tomuto činu nějaký motiv. (q)

$p \rightarrow q$

p

q

I. Premisa: Jestliže by v domě bylo něco cenného (p), pak by se jednalo o něco v domě. (q)

II. Premisa: V domě není nic cenného, co by stálo za pracné přípravy. ($\neg p$)

Závěr: Nejedná se o nic, co by bylo v domě. ($\neg q$)

$p \rightarrow q$

$\neg p$

$\neg q$

I. Premisa: Pokud někdo chodí často do sklepa (p), pak v něm něco provádí. (q)

II. Premisa: Pomocník pana Wilsona chodí často do sklepa. (p)

Závěr: Pomocník v něm něco provádí. (q)

¹⁷ DOYLE, Arthur Conan: *Muž s dýmku a houslemi*. 1.vyd. Albatros. Praha. 1987. s. 25-26

$p \rightarrow q$

p

q

I. Premisa: Pokud má někdo prošoupaná, zmačkaná a umazaná kolena (p),
pak hrabe celé hodiny ve sklepe. (q)

II. Premisa: Pomocník má prošoupaná, zmačkaná a umazaná kolena. (p)

Závěr: Pomocník hrabal celé hodiny ve sklepe. (q)

$p \rightarrow q$

p

q

Odvozovací pravidlo: 3x modus ponens, 1x modus tollens

Souhrn

Podezřelým byl pomocník, který pracoval u pana Jabeze Wilsona za poloviční plat, což muselo mít nějaký motiv. Jelikož v domě nebylo nic cenného, muselo se jednat o něco, co nesouviselo s vybavením domu. Ukázalo se, že pomocník něco prováděl ve sklepe, protože do něj neustále odbíhal. Jeho prošoupaná, zmačkaná a umazaná kolena prozradili to, že tam hrabal tunel.

2. případ – Zlatý skřípec

V tomto případě řeší Sherlock Holmes s doktorem Watsonem případ, ve kterém se našlo tělo mrtvého tajemníka Willouhby Smitha. Tajemníka si najal profesor Coram, aby sepsal jeho poznatky. Tajemník však neměl žádné nepřátele a ani okolí neukázalo příliš stop. Proto se detektiv Hopkins rozhodl, že požádá Holmese o pomoc. Jediné, co se našlo na místě činu, byly staré brýle neboli skřípec. Další indicii uvedla služebná, která profesora našla a slyšela jeho poslední slova, která zněla: Profesor – byla to ona. V ukázce je nejdříve znázorněn popis pachatele, který Sherlock Holmes určil, na základě prozkoumání onoho skřípce.

Ukázka

„Hledá se žena lepších kruhů, oděná jako dáma. Má pozoruhodně silný nos a oči umístěné blízko u sebe. Má pokrčené čelo, mžouravý pohled a patrně kulatá ramena. Podle jistých náznaků lze soudit, že se v posledních několika měsících musela nejméně dvakrát uchýlit k optikovi. Protože má velmi silná skla a optiků není příliš mnoho, nemělo by být obtížné ji vypátrat.“

„Mé závěry jsou zcela prosté,“ řekl. „Těžko bych jmenoval předmět, který nabízí lepší možnosti k vyvození závěrů o osobě jeho majitele, než je skřípec, a zejména pozoruhodný exemplář jako tenhle. Že patří nějaké ženě – to jsem usoudil z jemného vypracování skřípce, a ovšem i s posledních slov umírajícího. Že je to žena kultivovaná a dobře oblečená, vyplývá z toho, že skla skřípce jsou zasazena do obrouček z pravého zlata, a je nepravděpodobné, že by v jiných ohledech majitelka skřípce byla nepořádná. Sám se můžete přesvědčit, že ta sedělka vám k nosu nepřiléhají, což nasvědčuje, že zmíněná dáma má u kořene velmi silný nos. Takový nos bývá obvykle krátký, ale z tohoto pravidla se najde i dost výjimek, a proto v tomhle bodě na svém popisu nijak urputně netrvám. Já sám mám úzkou tvář, a přesto se mi nepodařilo dostat oči do středu nebo aspoň poblíž středu skel. Ta dáma má tudíž oči velice blízko u sebe.“

„Ano,“ řekl jsem. „Vaše vývody jsou mi úplně jasné. Přiznám se vám však, že nechápu, jak jste dospěl k závěru, že ta žena dvakrát navštívila optika.“

„Povšimněte si, že obě sedělka jsou potažena proužky korku, aby netlačila do nosu. Jeden z proužků má temnější zbarvení a vypadá poněkud opotřebený, ale druhý je nový. Zřejmě se jeden korek utřhl a musel být nahrazen jiným. Soudím, že opotřebený proužek je starý nanejvýš pár měsíců. Oba jsou naprosto shodné a z toho usuzuji, že dáma navštívila podruhé tutéž firmu.“¹⁸

¹⁸ DOYLE, Arthur Conan: *Návrat Sherlocka Holmese*. 2.vyd. Brno : Jota, s. r. o. 1997. ISBN: 80-7242-009-7. s. 198-199

Rozbor

I. Premisa: Jestliže je skřípec jemně vypracovaný (p), patří nějaké ženě. (q)

II. Premisa: Skřípec je jemně vypracovaný. (p)

Závěr: Skřípec patří nějaké ženě. (q)

$p \rightarrow q$

p _____

q

I. Premisa: Pokud jsou skla zasazena do obrouček z pravého skla (p), pak to značí, že je žena kultivovaná a dobře oblečená. (q)

II. Premisa: Skla jsou zasazena do obrouček z pravého zlata. (p)

Závěr: Jedná se o ženu kultivovanou a dobře oblečenou. (q)

$p \rightarrow q$

p _____

q

I. Premisa: Jestliže sedélka k nosu přiléhají (p), naznačují nos u kořene normálních tvarů. (q)

II. Premisa: Sedélka skřípce k nosu nepřiléhají. ($\neg p$)

Závěr: Dáma nemá nos standardních rozměrů. ($\neg q$)

$p \rightarrow q$

$\neg p$ _____

$\neg q$

I. Premisa: Jestliže oči nevychází na střed skel ($\neg p$), má dáma oči velice blízko u sebe. (q)

II. Premisa: Oči se nepodařilo dostat do středu skel. ($\neg p$)

Závěr: Dáma má oči blízko u sebe. (q)

$\neg p \rightarrow q$
 $\neg p$
 q

I. Premisa: Jestliže je jeden z proužků opotřebovanější, než ten druhý (p), musel být jeden vyměněn. (q)

II. Premisa: Jeden z proužků je opotřebovanější, než ten druhý. (p)

Závěr: Jeden z proužků skřípce musel být tedy vyměněn. (q)

$p \rightarrow q$
 q
 p

I. Premisa: Jsou-li oba proužky naprosto shodné (p), značí to opakovanou návštěvu jedné firmy. (q)

II. Premisa: Oba proužky jsou naprosto stejné. (p)

Závěr: Dáma navštívila opakovaně stejnou firmu. (q)

$p \rightarrow q$
 q
 p

Odvozovací pravidlo: 4x modus ponens, 2x modus tollens

Souhrn

Díky jemnému vypracování skřípce se ukázalo, že je vlastnictvím kultivované a dobře oblečené ženy. Jedná-li se o rysy v obličeji, má u kořene velmi silný nos a oči blízko u sebe. Jelikož má skřípec oba proužky u nosu stejné, jen je jeden nový a druhý ošoupaný, musel být jeden vyměněn. Jelikož jí výměnu provedla stejná firma, musela ji navštívit nejméně dvakrát.

3. případ – Skandál v Čechách

V dalším z mnoha případů pomáhá Holmes získat kompromitující fotografii pro Wilhelma Gottsreicha Sigismunda z Ormsteinů, velkovévodu z Cassel-Falsteinu a dědičného krále české země. Danou fotografii má ve svém vlastnictví Irena Adlerová, se kterou je velkovévoda na fotografii zvěčněn. My se však podíváme na začátek příběhu, kdy se po dlouhé době setkají Sherlock Holmes a doktor Watson.

Ukázka

„Manželství vám svědčí,“ poznamenal. „Řekl bych, Watsone, že jste od té doby, co jsem vás neviděl, přibral sedm a půl libry.“

„Sedm,“ odpověděl jsem.

„Vskutku, řekl bych, že o něco víc. Aspoň o maličko víc, Watsone. A jak vidím, vrátil jste se ke své práci. Ani jste mi neprozradil, že se zase chcete dát zapřáhnout.“

„Tak jak to tedy víte?“

„Vidím to, a umím si to přece vydedukovat. Jakkak bych jinak poznal, že jste nedávno pořádně zmokl a že máte velice neobratnou a ledabylou služebnou?“

„Milý Holmesi,“ řekl jsem, „tohle už je přespříliš. Kdybyste byl žil před několika stoletími, určitě by vás tehdy upálili. Skutečně jsem si ve čtvrtek vyšel na procházku po venkově a vrátil se strašlivě promáčený a ubláčený, ale převlékl jsem se, a nechápu proto, z čeho jste to vyvodil. Pokud jde o Marii Janu, je vskutku nenapravitelná a manželka jí už dala výpověď, ale opět nerozumím, jak jste to poznal.“

„To je přeci naprosto jednoduché,“ řekl. „Stačí se podívat a vidím, že máte na vnitřní straně levé boty, zrovna tam, kde ji ozařuje oheň, poškrábanou kůži do šesti téměř souběžných rýh. Bezpochyby je způsobil někdo, kdo velmi ledabyly přejížděl kartáčem po krajích podrážky, aby z ní očistil bláto. Z toho, jak jistě chápete, mohu vyvozovat dvojí – že jste si vyšel za pěkné sloty ven a že máte doma zvláště odstrašující exemplář ničitelky bot, jaký se mezi londýnským služebnictvem hned tak nenajde. Pokud jde o vaši praxi, musel bych skutečně být velmi hloupý, abych nepoznal na gentlemanovi, který ke mně přijde prosycen vůní jodoformu, na pravém ukazováku má černou skvrnu po dusičnanu stříbrném a po jedné straně cylindru vypouklinu svědčící o

tom, jak si tu schovává stetoskop, že patří k činným představitelům lékařského povolání.¹⁹

Rozbor

I. Premisa: Pokud jsou boty zablácené (p), pak v nich někdo musel chodit venku za špatného počasí. (q)

II. Premisa: Watsonovy boty byly zablácené. (p)

Závěr: Procházel se v nich za špatného počasí. (q)

$p \rightarrow q$

p_____

q

I. Premisa: Jestliže jsou na botách souběžné rýhy (p), svědčí to o ledabylé hospodyni. (q)

II. Premisa: Na botách jsou souběžné rýhy. (p)

Závěr: Watsonovy boty čistila ledabylá hospodyně. (q)

$p \rightarrow q$

p_____

q

I. Premisa: Jestliže má někdo po jedné straně cylindru vypouklinu (p), pak se si tam schovává stetoskop. (q)

II. Premisa: Watson má na jedné straně cylindru vypouklinu. (p)_____

Závěr: Watson si schovává v cylindru stetoskop. (q)

¹⁹ DOYLE, Arthur Conan: *Dobrodružství Sherlocka Holmese*. Brno : Jota, s. r. o. 1997. ISBN: 80-7217-028-7. s. 8- 9

$p \rightarrow q$

p

q

I. Premisa: Jestliže je někdo prosycen vůní jodoformu (p) a má na pravém ukazováku černou skvrnu po dusičnanu stříbrném (q), pak se vrátil ke své praxi. (r)

II. Premisa: Watson je prosycen vůní jodoformu (p) a má na pravém ukazováku černou skvrnu po dusičnanu stříbrném. (q)

Závěr: Watson se vrátil ke své praxi. (r)

$(p \wedge q) \rightarrow r$

$p \wedge q$

r

Odvozovací pravidlo: 4x modus ponens, 1x zavedení konjunkce

Souhrn

Watson se šel projít a zastihlo ho deštivé počasí. Díky jeho špatné hospodyně, která se ledabyle snažila očistit jeho zablácené boty, vzniklo na botách několik souběžných rýh. Z vůně jodoformu a ostatních nápověd, bylo jasné, že se opět vrátil ke své profesi lékaře.

4. případ – Stavitel z Norwoodu

Za Sherlockem Holmesem přijde John Hector McFarlane. Je obviněn z vraždy starého rodinného přítele, který ho nedávno kontaktoval. Tvrdí, že je nevinný a byl by rád, aby se o jeho případ zajímal právě Sherlock Holmes. Byl by tak prý klidnější, až ho policie přijde zatknout. Pana Jonase Oldacra z Lower Norwoodu údajně zabil hned poté, co na něj byl přepsán veškerý jeho majetek. Ukázalo se však, že to byl pouze plán pomsty a pan Oldcre se celou dobu skrýval v domě. V první ukázce je přiblížen obraz,

který vyvodil Sherlock Holmes o panu McFarlanovi. Ukázka druhá nám ukazuje, jak přišel na závěr, že se pan Oldacre skrývá stále v domě a na pana McFarlana to pouze narafičil.

Ukázka I.

„Vyslovil jste své jméno, jako by se samo sebou rozumělo, že je znám, ale ujišťuji vás, že o vás nevím pranic, kromě skutečností zřejmých na první pohled – že nejste ženatý, že jste právník, svobodný zednář a astmatik.“

Poněvadž jsem s metodami svého přítele obeznámen, nečinilo mi potíže sledovat jeho dedukce a povšiml jsem si návštěvníkova neupraveného zevnějšku, složky právních spisů, přívěsku na řetízku u hodinek i jeho dýchavičnosti – drobností, které Holmese k těmto závěrům vedly. Náš klient však jenom užasle zíral.“²⁰

Rozbor

I. Premisa: Jestliže je někdo ženatý (p), pak má upravený zevnějšek. (q)

II. Premisa: Pan McFarlan nemá upravený zevnějšek. (¬p)

Závěr: Není ženatý. (¬q)

$p \rightarrow q$

¬p

¬q

I. Premisa: Pokud má u sebe někdo složky právních spisů (p), pak je to právník. (q)

II. Premisa: Dotyčný má u sebe složky právních spisů. (p)

Závěr: Pan McFarlan je právník. (q)

$p \rightarrow q$

p

q

²⁰ DOYLE, Arthur Conan: *Návrat Sherlocka Holmese*. 2.vyd. Brno : Jota, s. r. o. 1997. ISBN: 80-7242-009-7. s. 28-29

I. Premisa: Pokud má někdo na řetízku u hodinek přívěsek (p), pak je svobodným zednářem. (q)

II. Premisa: Pan McFarlane má u hodinek na řetízku přívěsek. (p)

Závěr: Je svobodným zednářem. (q)

$p \rightarrow q$

p_____

q

I. Premisa: Jestliže se u někoho projeví dýchavičnost (p), pak trpí astmatem. (q)

II. Premisa: U pana McFarlana se projevila dýchavičnost. (p)

Závěr: Trpí astmatem. (q)

$p \rightarrow q$

p_____

q

Odvozovací pravidlo: 3x modus ponens, 1x modus tollens

Souhrn

Z pohledu na pana McFarlana lze vyvodit, že není ženatý, vykonává právnickou činnost, je svobodným zednářem a trpí astmatem.

Ukázka II.

„Dospěl jsem k závěru, že se ten chlapík skrývá někde v domě. Když jsem změřil horní chodbu na kroky a shledal jsem, že je o šest stop kratší než chodba pod ní, bylo mi vše jasné. Tušil jsem, že při požárním poplachu v úkrytu nezůstane. Mohli jsme ovšem

vniknout dovnitř a vyvést ho, ale působilo mi potěšení přimět ho k tomu, aby se prozradil sám. A mimoto jsem vám chtěl oplatit vaše dopolední špičkování.“

„Inu, pane, to se vám věru podařilo. Jak jen jste ale mohl tušit, že ten muž je v domě?“

„To všechno ten otisk palce, Lestarde. Řekl jsem, že případ tím končí – a bylo tomu tak, jenže v docela jiném smyslu, než jste si představoval. Věděl jsem, že tam ten otisk včera nebyl. Jak víte, všímám si pozorně každé maličkosti. Předtím jsem prohlížel a věděl jsem s jistotou, že stěna je čistá. Ten otisk musel tudíž udělat někdo v noci na dnešek.“

„Ale jak?“

„Docela prostě. Když se pečely obálky s listinami, Jonas Oldacre požádal McFarlana, aby přitlačil palec do měkkého pečetiho vosku. Jistě to provedl tak rychle a přirozeně, že si na to ani sám nevzpomene. Pravděpodobně ani Oldacre tehdy nevěděl, jak toho využije. Když pak o tom ve své skrýši přemítal, napadlo ho pojednou, jaký usvědčující důkaz může proti McFarlanovi vyrobit, jestliže použije otisk jeho palce. Pak už snadno pořídil s pečeti voskový otisk, který potřel krví – stačila mu kapička – a v noci buď sám, nebo s pomocí hospodyně vyrobil ten otisk na stěně. Vsadím se, že pečeti s otiskem palce najdete v té skrýši mezi listinami.“²¹

Rozbor

- I. Premisa: Jestliže je chodba o pět stop kratší, než chodba pod ní (p), pak se zde nachází skrýš. (q)
- II. Premisa: Chodba v domě pana Oldacra je o pět stop kratší, než chodba pod ní. (p)

Závěr: Na chodbě se nachází skrýš.

p → q

p

q

²¹ DOYLE, Arthur Conan: *Návrat Sherlocka Holmese*. 2.vyd. Brno : Jota, s. r. o. 1997. ISBN: 80-7242-009-7. s. 45-46

I. Premisa: Jestliže na stěně ještě včera otisk nebyl ($\neg p$), pak ho musel udělat někdo v noci na dnešek. (q)

II. Premisa: Otisk na stěně ještě včera nebyl. ($\neg p$)

Závěr: Musel ho někdo udělat v noci na dnešek. (q)

$\neg p \rightarrow q$

$\neg p$

q

I. Premisa: Jestliže někdo použije otisk cizího palce (p), pak proti němu vytvoří usvědčující důkaz. (q)

II. Premisa: Oldcare použil otisk McFarlanova palce. (p)

Závěr: Vytvořil proti němu usvědčující důkaz. (q)

$p \rightarrow q$

p

q

Odvozovací pravidlo: 2x modus ponens, 1x modus tollens

Souhrn

Na horní chodbě, která je o pět stop kratší, než chodba pod ní, se nachází skrýš, kde byl celou dobu ukryt pan Oldacre. Ten využil otisku prstu, který bez většího přemýšlení obtiskl pan McFarlan do vosku, vyrobil otisk na stěně a tím pádem tak vytvořil usvědčující důkaz, který spojuje McFarlana s údajnou vraždou.

3.2. Příklady - Hercule Poirot

1. případ – Záhada lovecké chaty

Hercule Poirot se svým přítelem kapitánem Hastingsem, řeší případ zavražděného Harringtona Pace. S prosbou o pomoc se na něj obrátí jeho synovec Roger

Havering. Tomu o strýcově smrti telegrafovala jeho žena Zoe, která pobývá spolu se služebnou a strýcem na lovecké chatě. Žádá ho, aby s sebou přivezl dobrého detektiva, který strýcovu smrt prošetří. Služebná vypověděla, že přišel na návštěvu muž, který měl na obličej hustý černý vous a chtěl mluvit s panem Harringtonem Pacem. Pak ona i paní Zoe Haveringová uslyší hádku v salonku a obě se rozeběhnou ke dveřím, před nimiž se setkají a společně nachází tělo. Pár dní po celém incidentu však služebná zmizela. V ukázce Hercule Poirot osvětluje kapitánu Hastingsovi, jak na celou záhadu přišel, i když ležel doma a léčil se z chřipky.

Ukázka

„Myslím tím, že Zoe Haveringová bývala před sňatkem herečkou, že vy a Japp jste viděli hospodyni pouze v tmavé hale, nevýraznou postavu středního věku v černých šatech a se slabým podezřívavým tónem hlasu, a konečně že ani vy, ani Japp, ba ani místní policie, pro kteroužto se hospodyně vydala, nikdy neviděla hospodyni Middletonovou a její paní pohromadě. Pro tu chytrou a odvážnou ženu to byla hračka. Pod záminkou, že jde paní ohlásit návštěvu, vyběhne nahoru, oblékne si zářivý svetr přes šedý převlek a přioplácne si klobouček s černými kudrlinami. Pár zručných tahů a předchozí nalíčení jest odstraněno, přidá trochu růže a zářivá Zoe Haverinová schází dolů a hovoří jasně zvonivým hlasem. Nikdo se nijak pozorně nedívá na hospodyni. Proč také? Se zločinem ji nic nespojuje. I ona má alibi.“

„Ale co ten revolver, který našli v Ealingu? Pani Haveringová ho tam dát nemohla.“

„Ne, to byla práce Rogera Haveringa – dopustil se však chyby. Muž, jenž by spáchal vraždu revolverem nalezeným na místě, by jej jednoduše okamžitě odhodil, nevozil by jej s sebou do Londýna. Nikoli, pohnutka vyla jasná, zločinci chtěli odvést pozornost policie na místo vzdálené od Derbyshiru, přáli si ji dostat co nejrychleji ze sousedství lovecké chaty. Revolver nalezený v Ealingu samozřejmě nebyl ten, jímž byl pan Pace zastřelen. Roger Havering z něj vypálil jeden výstřel, odvezl zbraň do Londýna, odebral se přímo do svého klubu, aby si zajistil alibi, potom rychle odjel místní dráhou do Ealingu, což mu mohlo zabrat nanejvýš dvacet minut, položil balíček tam, kde byl později nalezen, a vrátil se zpátky do města. Jeho manželka, to rozkošné stvoření, v klidu po večeři zastřelila pana Pace – nezapomněl jste, že byl zastřelen

zezadu? Toť další významný bod! – poté znovu nabila revolver a zavěsila opět na stěnu. Načež se pustila do své zoufalé komedie.²²

Rozbor

I. Premisa: Jestliže je spatřena hospodyně a paní pohromadě (p), nejedná se pouze o jednu osobu. (q)

II. Premisa: Hospodyně Middletonová a slečna Haverinová nebyly spatřeny pohromadě. (lp)

Závěr: Jedná se pouze o jednu osobu. (q)

$p \rightarrow \neg q$

$\neg p$

q

I. Premisa: Pokud se někdo vydává i za někoho jiného (p), chce si obstarat alibi. (q)

II. Paní Haveringová se vydávala i za svoji hospodyně. (p)

Závěr: Chtěla si jen obstarat alibi na dobu výstřelu. (q)

$p \rightarrow q$

p

q

I. Premisa: Pokud někdo odveze vražednou zbraň z místa činu (p), chce odpoutat pozornost policie. (q)

II. Premisa: Pan Havering odvezl revolver do Londýna. (p)

Závěr: Snažil se odpoutat pozornost policie od místa činu. (q)

²² CHRISTIE, Atha: *Poirotova pátrání*. Praha: Euromedia Group. 2009. ISBN: 978-80-242-2387-2. s. 72

$p \rightarrow q$

p

q

I. Premisa: Jestliže se někdo po příjezdu odebere do svého klubu (p), chce si zajistit alibi. (q)

II. Premisa: Po příjezdu se pan Havering ihned odebral do svého klubu. (p)

Závěr: Pan Havering si chtěl zajistit alibi. (q)

$p \rightarrow q$

p

q

I. Premisa: Pokud je někdo zastřelen zezadu (p), představuje to významný bod. (q)

II. Premisa: Pan Pace byl zastřelen zezadu. (p)

Závěr: Zastřelení zezadu značí něco významného. (q)

$p \rightarrow q$

p

q

Odvozovací pravidlo: 4x modus ponens, 1x modus tollens

Souhrn

V domě s panem Pacem byla jen jediná osoba, a to paní Haveringová, která se vydávala i za svoji hospodyně, aby si zajistila alibi na dobu střelby. Jeden ze dvou revolverů s sebou odvezl pan Havering do Londýna, aby odpoutal pozornost policie. Po příjezdu se vydal do svého klubu, aby si zajistil na večer alibi.

2. případ – Krádež dluhopisů za milion dolarů

Zde se Hercule Poirot a kapitán Hastings zabývají krádeží dluhopisů, které byly ukradeny během plavby do New Yorku. Jakmile loď zakotvila v přístavu, objevila se zpráva, že jsou již dluhopisy prodány. O pomoc je žádá slečna Esmée Farquharová, jejíž snoubenec Philip Rideway, měl přepravu na starost.

Ukázka

„Zapečetěný balíček jest uzmut z lodního kufru a dočista se vypaří, jak to formulovala slečna Farquharová. Teorii vypařování ponechme stranou, neboť za dané úrovně vědeckých poznatků není realizovatelná, a proto se zamysleme, co se s balíčkem mohlo stát. Všichni tvrdí, že nemohl být propašován na břeh –,

„Ano, ale víme –,

„Vy možná víte, Hastingsi, já však nikoli. Přikláním se k názoru, že jelikož se to zdálo nemožné, také to nemožné bylo. Zůstávají dvě možnosti, balíček byl uschován na palubě – což se jeví rovněž značně obtížné – nebo ho někdo hodil přes palubu.“

„Myslíte s přivázaným korkem?“

„Bez korku.“

„Jestli někdo dluhopisy hodil přes palubu, pak by nemohly být prodány v New Yorku.“

„Obdivuji vaši logickou mysl, Hastingsi. Dluhopisy byly prodány v New Yorku, tudíž nebyly hozeny přes palubu. Vidíte, kam nás to přivádí?“

„Zpátky na začátek.“

„Jemais de la vie! Jestliže byl balíček hozen přes palubu a dluhopisy byly prodány v New Yorku, pak balíček nemohl obsahovat dluhopisy. Existuje nějaký důkaz, že balíček dluhopisy obsahoval? Vzpomeňte si, že Rideway jej od chvíle, kdy mu byl v Londýně předán, vůbec neotevřel.“²³

²³ CHRISTIE, Agatha: *Poirotova pátrání*. Praha: Euromedia Group. 2009. ISBN: 978-80-242-2387-2. s. 82-83

Rozbor

I. Premisa: Balíček se může vypařit (p), pokud je to za vědeckých poznatků realizovatelné. (q)

II. Premisa: Vypaření není za vědeckých poznatků realizovatelné. ($\neg q$)

Závěr: Balíček se nemohl vypařit. ($\neg p$)

$p \rightarrow q$

$\neg q$

$\neg p$

I. Premisa: Jestliže je něco hozeno přes palubu (p), pak to nemůže být prodáno v New Yorku. ($\neg q$)

II. Premisa: Dluhopisy byly prodány v New Yorku. (q)

Závěr: Dluhopisy nebyly hozeny přes palubu. ($\neg p$)

$p \rightarrow \neg q$

q

$\neg p$

I. Premisa: Buď byl balíček schován na palubě (p), nebo ho někdo přes palubu hodil. (q)

II. Premisa: Balíček nebyl schován na palubě. ($\neg p$)

Závěr: Balíček byl hozen přes palubu. (q)

$p \vee q$

$\neg p$

q

- I. Premisa: Jestliže byl balíček hozen přes palubu (p) a dluhopisy byly prodány v New Yorku (q), pak balíček nemohl obsahovat dluhopisy. ($\neg r$)
- II. Premisa: Balíček byl hozen přes palubu (p) a dluhopisy byly prodány v New Yorku. (q)

Závěr: Balíček nemohl obsahovat dluhopisy. ($\neg r$)

$(p \wedge q) \rightarrow \neg r$

$p \wedge q$

$\neg r$

Odvozovací pravidlo: 3x modus tollens, 1x odvozování po případech,
1x zavedení konjunkce

Souhrn

Balíček, který převážel pan Ridgeway se nemohl vypařit. Jelikož se však nenašel na palubě, musel být hozen přes palubu. Dluhopisy se však prodaly dříve, než loď zakotvila a balíček nebyl od vyplutí kontrolován. To dokazuje, že balíček nemohl obsahovat dluhopisy, které byly prodány v New Yorku, a tedy nebyly ani na palubě lodi.

3. případ – Dobrodružství s italským šlechticem

U Poirota je na návštěvě doktor Hawker, který bydlí v sousedství. Najednou přiběhne jeho služebná, která přijala telefonát, ve kterém šeptá hrabě Foscatini, že ho zabil a prosí o pomoc. U hraběte byli na návštěvě dva muži, kteří se zdrželi na večeři, jak vypověděl jeho sluha Graves. V ukázce nám Hercule Poirot nastiňuje důvody, proč podezřívá hraběcího sluhu Gravese z vraždy svého pána.

Ukázka

„Na kulatém stole uprostřed pokoje zůstaly zbytky jídla. Tři židle byly odstrčené, jako kdyby z nich právě někdo vstal. V rohu napravo od krbu stál velký psací stůl a u něj seděl muž – nebo spíš to, co bývalo mužem. Pravou ruku pořád ještě držel na telefonním

přístroji, ale jeho tělo přepadlo dopředu, sražené strašlivou ránou zasaženou zezadu. Zbraň jsme nemuseli hledat daleko. Mramorová soška stála tam, kde ji kdosi v rychlosti odložil, a podstavec měla potřísněný krví.“²⁴

„Káva byla, jak jsem upozorňoval, velice černá. Hrabě Foscatini měl zářivě bílé zuby. Z toho odvodíme, že hrabě Foscatini žádnou kávu nepil. A přece se káva nacházela ve všech šálcích. Proč by měl někdo předstírat, že hrabě Foscatini pil kávu, když ji nepil?“

„Co tím míníte?“

*„Míním tím nože a vidličky a talíře a prázdné misky. Ó, byl to chytrý nápad! Graves je zloděj a darebák, avšak jest to muž metodický! Vyslechne část ranního rozhovoru, dosti na to, aby si uvědomil, že Ascanio se ocitne v překerní pozici a bude se obtížně hájit. Následujícího večera kolem osmé řekne svému pánovi, že ho někdo volá k telefonu a Graves ho udeří mramorovou soškou. Pak rychle k domácímu telefonu – večere pro tři! Jídlo přichází, on honem prostře stůl, umaže talíře, nože, vidličky a tak dále. Musí se však zbavit také samotných pokrmů. Jest to nejen muž, jenž má dobrý mozek, má rovněž vytrvalý a schopný žaludek! Ovšem když pozře třikrát hovězí pečení, rýžové suflé se již ukáže nad jeho síly! Dokonce vykouří doutník a dvě cigarety, aby posílil iluzi. Pak posune ručičky hodin na 8.47, rozbije je a zastaví. Jedinou věc neučiní – nezatáhne závěsy. Kdyby se tam však konala skutečná večerní party, závěsy by byly zataženy, jakmile se začalo stmívat.”*²⁵

Rozbor

I. Premisa: Jestliže je nějaký předmět potřísněný krví (p), pak je to vražedná zbraň. (q)

II. Premisa: Podstavec mramorové sošky je potřísněna krví. (p)

Závěr: Mramorová soška je vražedná zbraň.

p → q

p

q

²⁴ CHRISTIE, Agatha: *Poirotova pátrání*. Praha: Euromedia Group. 2009. ISBN: 978-80-242-2387-2. s. 155

²⁵ Tamtéž. s. 163-164

I. Premisa: Jestliže někdo pije velice černou kávu (p), pak nemůže mít zářivě bílé zuby. ($\neg q$)

II. Premisa: Hrabě Foscatini měl zářivě bílé zuby. (q)

Závěr: Hrabě Foscatini nemohl pít černou kávu. ($\neg p$)

$p \rightarrow \neg q$

q

$\neg p$

I. Premisa: Pokud je káva nalita ve všech šálcích (p), pak se někdo snažil předstírat, že ji pil i hrabě Foscatini. (q)

II. Premisa: Káva byla nalita ve všech šálcích. (p)

Závěr: Někdo se snažil předstírat, že hrabě Foscatini také pil kávu. (q)

$p \rightarrow q$

p

q

I. Premisa: Jestliže někdo pozře třikrát hovězí pečení (p), pak už je rýžové suflé nad jeho síly. (q)

II. Premisa: Pan Graves pozřel třikrát hovězí pečení. (p)

Závěr: Rýžové suflé už bylo nad jeho síly. (q)

$p \rightarrow q$

p

q

I. Premisa: Jestliže Graves vykouřil doutník a dvě cigarety (p), chce tím posílit iluzi více hostů. (q)

II. Premisa: Vykouřil doutník a dvě cigarety. (p)

Závěr: Graves chtěl posílit iluzi více hostů. (q)

$p \rightarrow q$
p
q

I. Premisa: Jestliže se koná večerní party (p), závěsy jsou večer zataženy.
(q)

II. Premisa: Závěsy nebyly zataženy. ($\neg q$)
Závěr: Nekonal se skutečná večerní party. ($\neg p$)

$p \rightarrow q$
 $\neg q$
 $\neg p$

Odvozovací pravidlo: 4x modus ponens, 2x modus tollens

Souhrn

Po příchodu do místnosti, kde se nacházel zavražděný, bylo jasné, že je vražednou zbraní mramorová soška, na jejímž podstavci se nacházely stopy krve. Někdo musel celou večeri a večerní party nastražit, jelikož ve všech šálcích byla nalita velmi černá káva, ale dle zářivě bílých zubů, které měl hrabě Foscatiny, kávu určitě nepil. I podle množství sněženého jídla nenaznačovala večere přítomnost více hostů. Podezření se potvrdilo i nezataženými závěsy, které by v letních měsících měly být tou dobou již zatažené.

4. případ – Krádež šperků v hotelu Grand Metropolitan

Hercule Poirot se s kapitánem Hastingsem rozhodnou, že stráví víkend v hotelu Grand Metropolitan. Připletou se však ke ztrátě šperků, které byly odcizeny paní Opalsenové. Pan Opalsen se tedy na detektiva a jeho společníka obrátí s žádostí o pomoc. Výňatek z povídky nám nastiňuje moment, kdy Hercula Poirota a kapitána Hastingse vyruší v rozhovoru s panem Opalsenem poslíček, který vyřizuje vzkaz paní

Opalsenové, aby se za ní dostavil do apartmá. Tam šla paní Opalsenová pro perly, které chtěla ukázat právě Poirotovi a kapitánu Hastinsovi.

Ukázka

„É – cože? Už jdu. Neudělalo se jí špatně, že? Promiňte, pánové.“

Prudce se zvedl a opustil nás. Poirot se pohodlně opřel a zapálil si jednu ze svých ruských cigaret. Potom pečlivě srovnal prázdné kávové šálky do vyrovnané řady a se spokojeným úsměvem se kochal výsledkem.

Uplynulo deset minut, ale Opalsenovi nepřicházeli.

„To je zvláštní,“ poznamenal jsem nakonec. „Zajímalo by mě, za jak dlouho se vrátí.“

Poirot pozoroval spirály kouře stoupající ke stropu a pak zamýšleně prohodil:

„Nevrátí se.“

„Proč?“

„Protože se cosi přihodilo, příteli.“

„Co? A jak to víte?“ ptal jsem se zvědavě.

Poirot se usmál.

„Před pár minutami vyšel ředitel ze své kanceláře a pospíchal nahoru. Byl značně rozrušený. Liftboy je hluboce ponořený do rozhovoru s jedním z poslíčků. Zvonek na výtahu již zvonil třikrát, ale on tomu nevěnuje pozornost. Za třetí, dokonce i číšníci jsou roztržití, a aby byl číšník roztržitý –“ Poirot zavrtěl neúprosně hlavou. „Záležitost musí být vskutku závažná. Á, jest tomu přesně tak, jak jsem si myslel! Policie je zde.“²⁶

Rozbor

I. Premisa: Jestliže ředitel pospíchá nahoru (p) a je značně rozrušený (q), pak se cosi přihodilo. (r)

II. Premisa: Ředitel pospíchal nahoru (p) a byl značně rozrušený. (q)

Závěr: Cosi se přihodilo. (r)

²⁶ CHRISTIE, Agatha: *Poirotova pátrání*. Praha: Euromedia Group. 2009. ISBN: 978-80-242-2387-2. s. 103- 104

$(p \wedge q) \rightarrow r$

$p \wedge q$

r

- I. Premisa: Jestliže je liftboy hluboce ponořený do rozhovoru s poslíčkem (p) a nevěnuje pozornost zvonku na výtahu (q), pak se cosi přihodilo. (r)
- II. Premisa: Liftboy je hluboce ponořený do rozhovoru s poslíčkem (p) a nevěnuje pozornost zvonku na výtahu. (q)

Závěr: Cosi se přihodilo. (r)

$(p \wedge q) \rightarrow r$

$p \wedge q$

r

- I. Premisa: Jestliže jsou roztržití i číšníci (p), pak musí být situace vskutku závažná. (q)
- II. Premisa: I číšníci jsou roztržití. (q)

Závěr: Situace musí být závažná. (q)

$p \rightarrow q$

p

q

Odvozovací pravidlo: 3x modus ponens, 2x zavedení konjunkce

Souhrn

Přihodilo se cosi opravdu závažného.

4. Závěr

V závěru práce porovnáme oba detektivy a jejich dedukční postupy, se kterými ve svých případech pracují a k jakému výsledku jsme dospěli na základě jejich analýzy.

Sherlock Holmes se spoléhá na své smysly, především na svůj zrak a pozorovací schopnosti. Ačkoliv nepravne po slávě, rád soupeří s inspektorem Lestradem o tom, kdo vyřeší případ dřív. Jestliže se to povede právě inspektoru Lestardovi, Sherlock se do pátrání pustí s dvojnásobným odhodláním. Připadá mu, že není možné, aby případ měl tak jednoduchou zápletku a myslí si, že za tím musí být něco daleko složitějšího a rafinovanějšího. Nebojí se proto vstoupit do jakéhokoliv nebezpečí, jen aby si ověřil teorii, ve které jsou drobné nesrovnalosti. Sir Arthur Conan Doyle umožňuje skrze jeho nejnámější postavu – Sherlocka Holmese – nahlédnout do zákulisí detektivních případů a jejich řešení. Konkrétně v Holmesově případě je nám jeho postup osvětlen již během vyšetřování. Skrze fakta, na která Holmes nahlíží, máme možnost spatřit a pochopit jeho deduktivní metodu. Díky analýze úryvků, které jsou provedeny v praktické části, můžeme vidět, že se jeho metoda řídí odvozovacími pravidly, především *modus ponens* a *modus tollens*.

Co se týče Hercula Poirota, má rád především své pohodlí a dokonale upravený zevnějšek, na který si potrpí více, než na cokoli jiného. Nebezpečí a zjišťování stop na vlastní pěst není nic pro jeho povahu a proto se spolu s kapitánem Hastingsem inspektoru Jeppovi do vyšetřování nepletou. Poirot uzná chybu, jestliže se jí dopustí. Agatha Christie nám ukazuje, prostřednictvím Hercula Poirota, trochu odlišnou metodu, než sir Conan Doyle. Hercule Poirot pracuje ve své mysli spíše s hypotézami, než s očividnými fakty. Hypotézy následně obnovuje a obměňuje novými poznatky, které se v případě vyskytnou. Jelikož své výsledky odhalí až na konci vyšetřování, nemáme takovou možnost, jako tomu je v případě Sherlocka Holmese, proniknout do postupů jeho deduktivní metody. Ale i v jeho případě analýza úryvků prokázala, že jsou jeho dedukční postupy založeny na odvozovacích pravidlech – *modus ponens* a *modus tollens*.

Ačkoliv nejsou obě dedukční metody úplně shodné a nesou jisté rozdíly, prokázaly přítomnost odvozovacích pravidel. Převážně modus ponens, které je pravidlem nejjednodušším a lze na něm snadno vyzorovat onen deduktivní postup. Můžeme tedy na závěr práce konstatovat, že po analýze, která byla provedena v praktické části, se oba postupy řídí metodou dedukce tak, jak je brána ve smyslu logiky.

5. Seznam použité literatury

Odborná literatura:

- KOLÁŘ, Petr: *Argumenty filosofické logiky*. 1. vyd. Praha: Filosofia. 1994. ISBN: 80-7007-121-4.
- PALÁTOVÁ, Martina: *Dedukce v detektivní literatuře: Sherlock Holmes a dedukce*. Plzeň, 2010. Bakalářská práce. Západočeská univerzita, Filozofická fakulta.
- SOUSEDÍK, Prokop: *Logika pro studenty humanitních obor*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad. 1999. ISBN: 978-80-7021-306-X.
- SVATEK, Jan; DOSTÁLOVÁ, Ludmila: *Logika pro humanistiku*. Dobrá Voda : Aleš Čeněk, 2003. ISBN: 80-86473-54-6
- SZYMANEK, Krzysztof: *Umění argumentace – terminologický slovník*. 1. vyd. Olomouc. 2003. ISBN: 80-244-0699-3.
- ŠUSTOVÁ, Kateřina: *Dedukce v detektivní literatuře*. Plzeň, 2011. Bakalářská práce. Západočeská univerzita, Filozofická fakulta.

Biografie:

- NORMAN, Andrew: *Agatha Christie – dokončený portrét*. 1. vyd. Praha, Litomyšl: Ladislav Horáček – Paseka. 2009. ISBN: 978-80-7185-954-3

Detektivní literatura:

- CHRISTIE, Agatha: *3x Hercule Poirot*. 2. vyd. Praha : Euromedia Group. 2010. ISBN: 978-80-242-2747-4

- CHRISTIE, Agatha: *Poirotova pátrání*. Praha : Euromedia Group. 2009. ISBN: 978-80-242-2387-2.
- CHRISTIE, Agatha: *Záhada na zámku Styles*. 1. vyd. Praha : Euromedia Group, 2001. ISBN: 80-242-0510-6
- DOYLE, Arthur Conan: *3x Sherlock Holmes*. Praha : NAKLADATELSTVÍ XYZ, s. r. o. 2012. ISBN: 978-80-7388-700-1.
- DOYLE, Arthur Conan: *Dobrodružství Sherlocka Holmese*. Brno : Jota, s. r. o. 1997. ISBN: 80-7217-028-7.
- DOYLE, Arthur Conan. *Mstitel (Studie v šarlatové)* [online]. Praha : Vilímek, 1907 [cit.2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/76/89/mstitel.pdf>
- DOYLE, Arthur Conan: *Muž s dýmkou a houslemi*. 1.vyd. Albatros. Praha. 1987.
- DOYLE, Arthur Conan: *Návrat Sherlocka Holmese*. 2.vyd. Brno : Jota, s. r. o. 1997. ISBN: 80-7242-009-7.

6. Resumé

The topic of my thesis is entitled: *Deduction in detective literature: Sherlock Holmes and Hercule Poirot*. As the name suggests, we will be covering the deductive method of both the world-famous detectives. In this paper we will focus specifically on the methods of investigation and subject them to analysis.

The theoretical section is divided into six parts. The first part explains what is meant by logic or reasoning. Chapter also contains the rules of logic and deduction. The second and fourth parts are about the life of authors Sir Arthur Conan Doyle and Agatha Christie. In other parts of the practical section we approach the two detectives and their methods and then compare them.

In conclusion, we compare the two detectives and their deductive processes with which they work in their cases and what result we have reached on the basis of their analysis.

Sherlock Holmes relies on their senses, especially sight and on his observation skills. Sir Arthur Conan Doyle permits to look through its best-known figure behind the scenes mystery cases and their solutions. Through the facts on which Holmes looks, we have the ability to see and understand the deductive method during the investigation.

Regarding Hercule Poirot he especially likes his comfort. To search for evidence is not among his favorites. Hercule Poirot works in his mind with the hypotheses rather than with eye-facts. He subsequently recovers a hypothesis and modifies new knowledge, which arises in the case. As he reveals his results at the end of the investigation, we do not have such a possibility to penetrate into practice his deductive methods, as it is in case with Sherlock Holmes.

Despite the minor differences of their practices their methods show the presence of inference rules. Mostly modus ponens and modus tollens. In conclusion of my thesis we can state that after the analysis, which was performed in the practical part, the two procedures are governed by reasoning as in the sense of the logic gate.